



ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΑΝΟΙΚΤΑ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ



Τίτλος Μαθήματος: Αρχαία Ελληνική Γλώσσα - Θεματογραφία II

Ενότητα: Αρχαία Ελληνική Γλώσσα 2

Διδάσκουσα: Καθηγήτρια Ελένη Χουλιαρά - Ράϊου

Τμήμα: Φιλολογίας



Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

A. ΚΕΙΜΕΝΟ

Καὶ σύγε, ἔφη, οἶσθα ὅτι ἀληθῆ λέγω· ἐπίστασαι γὰρ ὅτι οἱ μὲν φοβούμενοι μὴ φύγωσι πατρίδα καὶ οἱ μέλλοντες μάχεσθαι δεδιότες μὴ ἠττηθῶσιν [ἀθύμως διάγουσι, καὶ οἱ πλέοντες μὴ ναυαγήσωσι], καὶ οἱ δουλείαν καὶ δεσμὸν φοβούμενοι, οὗτοι μὲν οὔτε σίτου οὔθ' ὕπνου δύνανται λαγχάνειν διὰ τὸν φόβον· οἱ δὲ ἤδη μὲν φυγάδες, ἤδη δ' ἠττημένοι, ἤδη δὲ δουλεύοντες, ἔστιν ὅτε δύνανται καὶ μᾶλλον τῶν εὐδαιμόνων ἐσθίειν τε καὶ καθεύδειν. ἔτι δὲ φανερώτερον καὶ ἐν τοῖσδε οἷον φόρημα ὁ φόβος· ἔνιοι γὰρ φοβούμενοι μὴ ληφθέντες ἀποθάνωσι προαποθνήσκουσιν ὑπὸ τοῦ φόβου, οἱ μὲν ρίπτοῦντες ἑαυτούς, οἱ δ' ἀπαγχόμενοι, οἱ δ' ἀποσφαττόμενοι· οὕτω πάντων τῶν δεινῶν ὁ φόβος μάλιστα καταπλήττει τὰς ψυχάς.

Ξενοφώντας, *Κύρου Παιδεία* 3.1.24-25

B. ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟ

ΕΝΔΟΙΑΣΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

- Ενδοιαστικές λέγονται οι προτάσεις που δηλώνουν φόβο ή παρεμφερή ψυχική διάθεση μήπως: α) συμβεί κάτι, το οποίο ο ομιλητής δεν επιθυμεί να συμβεί (στην περίπτωση αυτή η ενδοιαστική εισάγεται με το *μή*)· β) δεν συμβεί κάτι, το οποίο όμως ο ομιλητής επιθυμεί να συμβεί (στην περίπτωση αυτή η ενδοιαστική εισάγεται με το *μή ού*) *Δέδοικα μὴ μάτην τὰ τοιαῦτα λέγομεν* (Ισοκρ. *Περὶ εἰρήνης* 36) *Υποπεύομεν μὴ οὐ κοινοὶ ἀποβῆτε* (Θουκ. *Ἱστορία* 3.53.2)
- Οι ενδοιαστικές είναι ονοματικές προτάσεις. Συμπληρώνουν το ρήμα εξάρτησης ως αντικείμενο ή υποκείμενό του ή επεξήγηση κάποιου ὀρου¹.
Ἀλλὰ σὺ ἀπόστιχε, μὴ τι νοήσῃ Ἥρη (Ομ. *Ἰλιάς* 1.522)
Δεῖδω, μὴ θήρεσσιν ἔλωρ καὶ κύρμα γένωμαι (Ομ. *Ἰλιάς* 10.97)
Ἵδ' ἕνε, μὴ δῆτ' ἀδικηθῶ, σοὶ πιστεύσας (Σοφ. *Οἰδίπους ἐπὶ Κολωνῶ* 174)
Φοβούμεθα μὴ ἀμφοτέρων ἅμα ἡμαρτήκαμεν (Θουκ. *Ἱστορία* 3.53.2)
Ἀλλὰ (ενν. *φοβοῦμαι*) *μὴ οὐχ οὕτως ἔχη* (Πλάτ. *Κρατύλος* 436b)
- Οι ενδοιαστικές προτάσεις εισάγονται με τους συνδέσμους: α) *μή* (όταν δηλώνεται μήπως συμβεί κάτι ανεπιθύμητο) β) *ὅπως μή* (χρησιμοποιείται συχνά αντί

¹ Οι ενδοιαστικές προτάσεις στην αρχή ήταν προτάσεις ανεξάρτητες που δήλωναν φόβο. Επειδή όμως συχνά των προτάσεων αυτών προτασσόταν ρήμα φόβου σημαντικό, βαθμιαία αυτές θεωρήθηκαν διασαφητικές της έννοιας αυτού του ρήματος. Έτσι οι ανεξάρτητες προτάσεις φόβου εξελίχθηκαν σε δευτερεύουσες προτάσεις εξαρτώμενες από ρήματα φόβου και το αρνητικό μόριο *μή* εξελίχθηκε σε συνδετικό μόριο. Στην αττική διάλεκτο, όταν συναντάται πρόταση ενδοιαστική χωρίς εξάρτηση, συνήθως θεωρείται φαινομενικά ανεξάρτητη και εννοείται ρήμα φόβου.

του *μη* με την ίδια σημασία *γ*) *μη ού* (όταν δηλώνεται φόβος μήπως δεν συμβεί κάτι επιθυμητό).

- Οι ενδοιαστικές προτάσεις ανήκουν στις ονοματικές, αφού συντάσσονται ως υποκείμενο ή αντικείμενο του ρήματος εξάρτησης και ως επεξήγηση κάποιου όρου της κυρίας πρότασης. Ειδικότερα οι ενδοιαστικές προτάσεις συντάσσονται:
 - α) ως αντικείμενο, όταν εξαρτώνται από ρήματα που δηλώνουν φόβο, δισταγμό, υποψία, προφύλαξη (*φοβοῦμαι, δέδοικα / δέδια, ὑποπτεύω, ἄθρῶ, φυλάττομαι, ὀκνῶ, ὀρρωδῶ, ὀρῶ, ταρβῶ, εὐλαβοῦμαι*)
 - β) ως υποκείμενο, όταν εξαρτώνται από ταυτόσημες με τα παραπάνω ρήματα απρόσωπες εκφράσεις (*δεινόν ἐστί, φοβερόν ἐστί, δέος ἐστί, κίνδυνός ἐστί, τρόμος ἔχει τινά, ὑποψία ἐστί, φόβος ἐστί, προσδοκία ἐστί, ἐλπίς ἐστί, σφαλερόν ἐστί*)
 - γ) ως επεξήγηση, συνήθως στο σύστοιχο αντικείμενο (δεικτική αντωνυμία ουδετέρου γένους) του ρήματος εξάρτησης
 - δ) όταν λείπει το ρήμα εξάρτησης της ενδοιαστικής πρότασης, εννοείται κάποιο ρήμα φόβου σημαντικό, όπως το *φοβοῦμαι, ὑποπτεύω* και συχνά οι προστακτικές *ὄρα, ὀρᾶτε, σκόπει, σκοπεῖτε* *Οὐ φοβῆ μή σ' Ἄργος ἀποκτεῖναι θέλη; Ἀλλ', ὦ μακάριε, ἄθρει, μή οὐ τοῦτ' ἦ ἀγαθόν, τὸ πάντως χαίρειν* (Πλάτ. Γοργίας 495b)
 - ε) *Δέδοιχ' ὅπως μή πάνθ' ὅσ' οὐ βουλόμεθα ποιεῖν ἡμῖν ἀνάγκη γενήσεται* (Δημοσθ. Φιλιππικὸς Γ' 75) *Φοβερόν γὰρ μή ἅμα τε στερηθῶσι τῆς ἀρχῆς καὶ ἀδύνατοι γένωνται τιμωρήσασθαι τοὺς ἀδικήσαντας* (Ξεν. Ἰέρων 7.12)
 - στ) *Δεινὸν ἐφαίνετο εἶναι, μή τινα καὶ εἰς τοὺς ἄλλους Ἑλληνας διαβολὴν σχοῖεν* (Ξεν. Ἑλληνικὰ 2.1.2) *Οὐ τοῦτο δέδοικα, μή οὐκ ἔχω ὅ,τι δῶ ἐκάστῳ τῶν φίλων, ἀλλὰ μή οὐκ ἔχω ἱκανοὺς οἷς δῶ* (Ξεν. Κύρου Ἀνάβασις 1.7.7)
 - ζ) *Κατέβαλε τὸ τεῖχος οὐ τοῦτο φοβούμενος, μή τινες πορεύσοιντο ἐπὶ τὴν ἐκείνου δύναμιν* (Ξεν. Ἑλληνικὰ 6.4.27) (ενν. ὄρα) *Καὶ ὅπως γε μή, ὦ ἑταῖρε, ὁ σοφιστὴς ἐπαινῶν ἂ πωλεῖ ἔξαπατήσει ὑμᾶς* (Πλάτ. Πρωταγόρας 313c)
 - η) *Ἀλλὰ* (ενν. *φοβοῦμαι*) *μή οὐχ οὕτως ἔχη* (Πλάτ. Κρατύλος 436b)
- Οι ενδοιαστικές προτάσεις εκφέρονται με:
 - α) με Υποτακτική του προσδοκώμενου, που δηλώνει φόβο προσδοκώμενο (μήπως συμβεί ή όχι κάτι)
 - β) Οριστική μέλλοντα, που δηλώνει ότι και η Υποτακτική του προσδοκώμενου (συχνά με Οριστική μέλλοντα εκφέρονται οι ενδοιαστικές που εισάγονται με το *ὅπως μή*²)
 - γ) Οριστική, όταν ο φόβος αναφέρεται σε πραγματικό γεγονός
 - δ) δυνητική Οριστική, όταν δηλώνεται ότι κάτι φοβερό θα μπορούσε να είχε συμβεί στο παρελθόν
 - ε) Ευκτική πλαγίου λόγου, όταν η ενδοιαστική πρόταση εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (με τη σύνταξη αυτή το περιεχόμενο της ενδοιαστικής μεταφέρεται στο παρελθόν)³.
 - στ) Ευκτική καθ' ἑλξιν (από άλλη ευκτική)
 - ζ) δυνητική Ευκτική (όταν το φοβερό παρίσταται ως δυνατόν στο παρόν ή το μέλλον υπό προϋποθέσεις) *Ὄκνῶ, μή μάταιος ὑμῖν ἡ στρατεία γένηται* (Δημοσθ. Ὀλυνθιακὸς Α' 18)

² Σ' αυτήν την περίπτωση το ρήμα εξάρτησης μπορεί να παραλείπεται.

³ Η Ευκτική του πλαγίου λόγου αντικαθιστά: α) την Οριστική (οπότε δηλώνει φόβο προσδοκώμενο με μειωμένη όμως βεβαιότητα) β) την Υποτακτική (οπότε δηλώνει φόβο προσδοκώμενο με μειωμένη επίσης βεβαιότητα).

Ὑποπεύομεν καὶ ὑμᾶς μὴ οὐ κοινοὶ ἀποβῆτε (Θουκ. Ἱστορία 3.53) Δέδοικα μὴ ἄλλου τινὸς μᾶλλον ἢ τοῦ ἀγαθοῦ μεθέξω (Ξεν. Κύρου Παιδεία 2.3.6) Δέδοικα, ὅπως μὴ ἅπανθ' ἅμα γενήσεται (Δημοσθ. Φιλιππικὸς Γ' 75) Δέδοιχ' ὅπως μοι μὴ λίαν φανῆς σοφῆ (Ευρ. Ἰππόλυτος 518) Νῦν δὲ φοβούμεθα, μὴ ἅμα ἀμφοτέρων ἡμαρτήκαμεν (Θουκ. Ἱστορία 3.53) Ὅκνῶ, μὴ περὶ Μακεδονίας ἂν κατέστησέ μοι τὸν λόγον (Λουκ. Δημοσθένους Ἐγκώμιον 37) Ἐδεδοίκεν, μὴ ἐν τῷ κρατῆρι φάρμακα ὑμῖν μεμιγμένα εἶη (Ξεν. Κύρου Παιδεία 1.3.9) Ἡδέως γ' ἂν τρέφοιμι ἄνδρα, εἰ μὴ φοβοίμην, ὅπως μὴ ἐπ' αὐτόν με τράποιτο (Ξεν. Απομνημονεύματα 2.9.9) Προσδοκία οὐδεμία (ενν. ἦν) μὴ ἂν ποτε οἱ πολέμοι ἐπιπλεύσειαν (Θουκ. Ἱστορία 2.93.3).

Γ. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

ΚΛΙΣΗ ΜΕΤΟΧΩΝ

α) Δευτερόκλιτες μετοχές

Ενικός Αριθμός

ὁ	λυόμενος	ἡ	λυομένη	τὸ	λυόμενον
τοῦ	λυομένου	τῆς	λυομένης	τοῦ	λυομένου
τῷ	λυομένῳ	τῇ	λυομένῃ	τῷ	λυομένῳ
τὸν	λυόμενον	τὴν	λυομένην	τὸ	λυόμενον
ὃ	λυόμενε	ὃ	λυομένη	ὃ	λυόμενον

Πληθυντικός Αριθμός

οἱ	λυόμενοι	αἱ	λυόμεναι	τὰ	λυόμενα
τῶν	λυομένων	τῶν	λυομένων	τῶν	λυομένων
τοῖς	λυομένοις	ταῖς	λυομέναις	τοῖς	λυομένοις
τούς	λυομένους	τάς	λυομένας	τὰ	λυόμενα
ὧ	λυόμενοι	ὧ	λυόμεναι	ὧ	λυόμενα

Δυϊκός Αριθμός: ον., αι., κλητ. τὸ λυομένῳ, λυομένα, λυομένῳ
γεν., δοτ. τοῖν λυομένοιν, λυομέναιν, λυομένοιν

Ὅμοια κλίνονται: λυσάμενος, -η, -ον· λελυμένος, -η, -ον· τιμώμενος, -η, -ον· ποιούμενος, -η, -ον· δηλούμενος, -η, -ον· δεικνύμενος, -η, -ον· τιθέμενος, -η, -ον.

β) Τριτόκλιτες μετοχές

Ενικός Αριθμός

ὁ	λύσας	ἡ	λύσασα	τὸ	λύσαν
τοῦ	λύσαντος	τῆς	λύσασης	τοῦ	λύσαντος
τῷ	λύσαντι	τῇ	λύσασῃ	τῷ	λύσαντι
τὸν	λύσαντα	τὴν	λύσασα	τὸ	λύσαν
ὃ	λύσας	ὃ	λύσασα	ὃ	λύσαν

Πληθυντικός Αριθμός

οί	λύσαντες	αί	λύσασαι	τά	λύσαντα
τῶν	λυσάντων	τῶν	λυσασῶν	τῶν	λυσάντων
τοῖς	λύσασι	ταῖς	λυσάσαις	τοῖς	λύσασι
τούς	λύσαντας	τάς	λυσάσας	τά	λύσαντα
ᾧ	λύσαντες	ᾧ	λύσασαι	ᾧ	λύσαντα

Δυϊκός Αριθμός: ον., αιτ., κλητ. τῶ λύσαντε, λυσάσᾱ, λύσαντε
γεν., δοτ. τοῖν λυσάντοιν, λυσάσαιν, λυσάντοιν

Ὅμοια κλίνονται: ὁ γράψας, ἡ γράψασα, τὸ γράψαν· ὁ μείνας, ἡ μείναςα, τὸ μείναν· ὁ ἀγγείλας, ἡ ἀγγείλασα, τὸ ἀγγείλαν.

Ενικός Αριθμός

ὁ	λυθείς	ἡ	λυθεῖσα	τὸ	λυθέν
τοῦ	λυθέντος	τῆς	λυθείσης	τοῦ	λυθέντος
τῷ	λυθέντι	τῇ	λυθείσῃ	τῷ	λυθέντι
τὸν	λυθέντα	τὴν	λυθεῖσαν	τὸ	λυθέντα
ᾧ	λυθείς	ᾧ	λυθεῖσα	ᾧ	λυθέν

Πληθυντικός Αριθμός

οί	λυθέντες	αί	λυθεῖσαι	τά	λυθέντα
τῶν	λυθέντων	τῶν	λυθεισῶν	τῶν	λυθέντων
τοῖς	λυθεῖσι	ταῖς	λυθείσαις	τοῖς	λυθεῖσι
τούς	λυθέντας	τάς	λυθείσας	τά	λυθέντα
ᾧ	λυθέντες	ᾧ	λυθεῖσαι	ᾧ	λυθέντα

Δυϊκός Αριθμός: ον., αιτ., κλητ. τῶ λυθέντε, λυθείσᾱ, λυθέντε
γεν., δοτ. τοῖν λυθέντοιν, λυθείσαιν, λυθέντοιν

Ὅμοια κλίνονται: ὁ γραφεῖς, ἡ γραφεῖσα, τὸ γραφέν· ὁ πληγεῖς, ἡ πληγεῖσα, τὸ πληγέν· ὁ τιθείς, ἡ τιθειῖσα, τὸ τιθέν· ὁ ἰεῖς, ἡ ἰεῖσα, τὸ ἰέν· ὁ ῥυεῖς, ἡ ῥυεῖσα, τὸ ῥυέν.

Ενικός Αριθμός

ὁ	διδούς	ἡ	διδούσα	τὸ	διδόν
τοῦ	διδόντος	τῆς	διδούσης	τοῦ	διδόντος
τῷ	διδόντι	τῇ	διδούσῃ	τῷ	διδόντι
τὸν	διδόντα	τὴν	διδούσαν	τὸ	διδόν
ᾧ	διδούς	ᾧ	διδούσα	ᾧ	διδόν

Πληθυντικός Αριθμός

οί	διδόντες	αί	διδούσαι	τά	διδόντα
τῶν	διδόντων	τῶν	διδουσῶν	τῶν	διδόντων
τοῖς	διδούσι	ταῖς	διδούσαις	τοῖς	διδούσι

τοὺς	διδόντας	τάς	διδούσας	τὰ	διδόντα
ᾧ	διδόντες	ᾧ	διδούσαι	ᾧ	διδόντα

Δυϊκός Αριθμός: ον., αιτ., κλητ. τῶ διδόντε, διδούσᾱ, διδόντε
γεν., δοτ. τοῖν διδόντοιν, διδούσαιν, διδόντοιν

Ὅμοια κλίνονται: ὁ ἀλούς, ἡ ἀλοῦσα, τὸ ἀλόν· ὁ γνούς, ἡ γνοῦσα, τὸ γνόν· ὁ βιούς, ἡ βιοῦσα, τὸ βιόν.

Ενικός Αριθμός

ὁ	δεικνύς	ἡ	δεικνῦσα	τὸ	δεικνὺν
τοῦ	δεικνύντος	τῆς	δεικνύσης	τοῦ	δεικνύντος
τῷ	δεικνύντι	τῇ	δεικνύσῃ	τῷ	δεικνύντι
τὸν	δεικνύντα	τὴν	δεικνῦσαν	τὸ	δεικνὺν
ᾧ	δεικνύς	ᾧ	δεικνῦσα	ᾧ	δεικνὺν

Πληθυντικός Αριθμός

οἱ	δεικνύντες	αἱ	δεικνῦσαι	τὰ	δεικνύντα
τῶν	δεικνύντων	τῶν	δεικνυσῶν	τῶν	δεικνύντων
τοῖς	δεικνῦσι	ταῖς	δεικνύσαις	τοῖς	δεικνῦσι
τοὺς	δεικνύντας	τάς	δεικνύσας	τὰ	δεικνύντα
ᾧ	δεικνύντες	ᾧ	δεικνῦσαι	ᾧ	δεικνύντα

Δυϊκός Αριθμός: ον., αιτ., κλητ. τῶ δεικνύντε, δεικνύσᾱ, δεικνύντε
γεν., δοτ. τοῖν δεικνύντοιν, δεικνύσαιν, δεικνύντοιν

Ὅμοια κλίνονται: ὁ ἀπολλύς, ἡ ἀπολλῦσα, τὸ ἀπολλύν· ὁ δύς, ἡ δῦσα, τὸ δύν· ὁ φύς, ἡ φῦσα, τὸ φύν.

Ενικός Αριθμός

ὁ	λύων	ἡ	λύουσα	τὸ	λύον
τοῦ	λύοντος	τῆς	λυούσης	τοῦ	λύοντος
τῷ	λύοντι	τῇ	λυούσῃ	τῷ	λύοντι
τὸν	λύοντα	τὴν	λύουσαν	τὸ	λύον
ᾧ	λύων	ᾧ	λύουσα	ᾧ	λύον

Πληθυντικός Αριθμός

οἱ	λύοντες	αἱ	λύουσαι	τὰ	λύοντα
τῶν	λύόντων	τῶν	λυουσῶν	τῶν	λύόντων
τοῖς	λύουσι	ταῖς	λυούσαις	τοῖς	λύουσι
τοὺς	λύοντας	τάς	λυούσας	τὰ	λύοντα
ᾧ	λύοντες	ᾧ	λύουσαι	ᾧ	λύοντα

Δυϊκός Αριθμός: ον., αιτ., κλητ. λύοντε λυούσα λύοντε

γεν., δοτ. λυόντιον λυούσαιν Λυόντιον

Όμοια κλίνονται: λύσων, -ουσα, -ον· γράφων, -ουσα, -ον· γράψων, -ουσα, -ον.

Ενικός Αριθμός

ὁ	τιμῶν	ἡ	τιμῶσα	τὸ	τιμῶν
τοῦ	τιμῶντος	τῆς	τιμώσης	τοῦ	τιμῶντος
τῷ	τιμῶντι	τῇ	τιμώση	τῷ	τιμῶντι
τόν	τιμῶντα	τήν	τιμῶσαν	τὸ	τιμῶν
ᾧ	τιμῶν	ᾧ	τιμῶσα	ᾧ	τιμῶν

Πληθυντικός Αριθμός

οἱ	τιμῶντες	αἱ	τιμῶσαι	τὰ	τιμῶντα
τῶν	τιμῶντων	τῶν	τιμωσῶν	τῶν	τιμῶντων
τοῖς	τιμῶσι	ταῖς	τιμώσαις	τοῖς	τιμῶσι
τούς	τιμῶντας	τάς	τιμώσας	τά	τιμῶντα
ᾧ	τιμῶντες	ᾧ	τιμῶσαι	ᾧ	τιμῶντα

Δυϊκός Αριθμός: ον., αιτ., κλητ. τιμῶντε τιμώσα τιμῶντε
γεν., δοτ. τιμώντιον τιμώσαιν τιμώντιον

Όμοια κλίνονται: ὁ ὄρων, ἡ ὄρωσα, τὸ ὄρων, ὁ φοιτῶν, ἡ φοιτῶσα, τὸ φοιτῶν· ὁ ἐλῶν, ἡ ἐλῶσα, τὸ ἐλῶν.

Ενικός Αριθμός

ὁ	δηλῶν	ἡ	δηλοῦσα	τὸ	δηλοῦν
τοῦ	δηλοῦντος	τῆς	δηλούσης	τοῦ	δηλοῦντος
τῷ	δηλοῦντι	τῇ	δηλούση	τῷ	δηλοῦντι
τόν	δηλοῦντα	τήν	δηλοῦσαν	τὸ	δηλοῦν
ᾧ	δηλῶν	ᾧ	δηλοῦσα	ᾧ	δηλοῦν

Πληθυντικός Αριθμός

οἱ	δηλοῦντες	αἱ	δηλοῦσαι	τὰ	δηλοῦντα
τῶν	δηλούντων	τῶν	δηλουσῶν	τῶν	δηλούντων
τοῖς	δηλοῦσι	ταῖς	δηλούσαις	τοῖς	δηλοῦσι
τούς	δηλοῦντας	τάς	δηλούσας	τά	δηλοῦντα
ᾧ	δηλοῦντες	ᾧ	δηλοῦσαι	ᾧ	δηλοῦντα

Δυϊκός Αριθμός: ον., αιτ., κλητ. δηλοῦντε δηλούσα δηλοῦντε
γεν., δοτ. δηλούντιον δηλούσαιν δηλούντιον

Όμοια κλίνονται: ὁ ποιῶν, ἡ ποιοῦσα, τὸ ποιοῦν· ὁ ἐλευθερῶν, ἡ ἐλευθεροῦσα, τὸ ἐλευθεροῦν· ὁ ἀγγελῶν, ἡ ἀγγελοῦσα, τὸ ἀγγελοῦν· ὁ μενῶν, ἡ μενοῦσα, τὸ μενοῦν.

Ενικός Αριθμός

ὁ	λελυκῶς	ἡ	λελυκυῖα	τὸ	λελυκός
τοῦ	λελυκότος	τῆς	λελυκυίας	τοῦ	λελυκότος
τῷ	λελυκότι	τῇ	λελυκυίᾳ	τῷ	λελυκότι
τὸν	λελυκότα	τὴν	λελυκυῖαν	τὸ	λελυκός
ᾧ	λελυκῶς	ᾧ	λελυκυῖα	ᾧ	λελυκός

Πληθυντικός Αριθμός

οἱ	λελυκότες	αἱ	λελυκυῖαι	τὰ	λελυκότα
τῶν	λελυκότων	τῶν	λελυκυῖων	τῶν	λελυκότων
τοῖς	λελυκόσι	ταῖς	λελυκυίαις	τοῖς	λελυκόσι
τούς	λελυκότας	τάς	λελυκυίας	τὰ	λελυκότα
ᾧ	λελυκότες	ᾧ	λελυκυῖαι	ᾧ	λελυκότα

Δυϊκός Αριθμός: ον., αιτ., κλητ. λελυκότε λελυκυία λελυκότε
γεν., δοτ. λελυκότοιιν λελυκυίαιν λελυκότοιιν

Ὅμοια κλίνονται: ὁ ἡγγελκῶς, ἡ ἡγγελκυῖα, τὸ ἡγγελκός· ὁ γεγραφῶς, ἡ γεγραφυῖα, τὸ γεγραφός· ὁ εἰκῶς, ἡ εἰκυῖα, τὸ εἰκός· ὁ δεδοικῶς, ἡ δεδοικυῖα, τὸ δεδοικός· ὁ τεθνηκῶς, ἡ τεθνηκυῖα, τὸ τεθνηκός· ὁ εἰδῶς, ἡ εἰδυῖα, τὸ εἰδός· ὁ γεγρονῶς, ἡ γεγρονυῖα, τὸ γεγρονός.

Ενικός Αριθμός

ὁ	έστῶς	ἡ	έστῶσα	τὸ	έστῶς / έστὸς
τοῦ	έστῶτος	τῆς	έστῶσης	τοῦ	έστῶτος
τῷ	έστῶτι	τῇ	έστῶσῃ	τῷ	έστῶτι
τὸν	έστῶτα	τὴν	έστῶσαν	τὸ	έστῶς / έστὸς
ᾧ	έστῶς	ᾧ	έστῶσα	ᾧ	έστῶς / έστὸς

Πληθυντικός Αριθμός

οἱ	έστῶτες	αἱ	έστῶσαι	τὰ	έστῶτα
τῶν	έστῶτων	τῶν	έστῶσῶν	τῶν	έστῶτων
τοῖς	έστῶσι	ταῖς	έστῶσαις	τοῖς	έστῶσι
τούς	έστῶτας	τάς	έστῶσας	τὰ	έστῶτα
ᾧ	έστῶτες	ᾧ	έστῶσαι	ᾧ	έστῶτα

Δυϊκός Αριθμός: ον., αιτ., κλητ. έστῶτε έστῶσα έστῶτε
γεν., δοτ. έστῶτοιιν έστῶσαιιν έστῶτοιιν

Ὅμοια κλίνονται: ὁ τεθνεῶς, ἡ τεθνεῶσα, τὸ τεθνεῶς / τεθνεός.

Δ. ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΙΚΗ ΘΕΩΡΙΑ

- *έπίστασαι*: «γνωρίζεις καλά».

- *οί μὲν φοβούμενοι...καὶ οἱ μέλλοντες...καὶ οἱ πλέοντες καὶ οἱ δουλείαν καὶ δεσμὸν φοβούμενοι, οὗτοι μὲν οὔτε σίτου οὔθ' ὕπνου· οἱ δέ...ἠττημένοι, δουλεύοντες:* με το παραπάνω σύμπλεγμα ο λόγος αποκτά ενάργεια και ζωντάνια. Ο συγγραφέας χρησιμοποιεί τις μετοχές, τις οποίες συνδέει μεταξύ τους παρατακτικά και τις οποίες παρατάσσει αντιθετικά με το σύμπλεγμα μὲν...δέ. Δηλ. *ἐπίστασαι γὰρ ὅτι οἱ μὲν φοβούμενοι μὴ φύγωσι πατρίδα καὶ οἱ μέλλοντες μάχεσθαι δεδιότες μὴ ἠττηθῶσιν [ἀθύμως διάγουσι, καὶ οἱ πλέοντες μὴ ναυαγήσωσι], καὶ οἱ δουλείαν καὶ δεσμὸν φοβούμενοι, οὗτοι μὲν οὔτε σίτου οὔθ' ὕπνου δύνανται λαγχάνειν διὰ τὸν φόβον· οἱ δὲ ἤδη μὲν φυγάδες, ἤδη δ' ἠττημένοι, ἤδη δὲ δουλεύοντες...* «Κι εσύ βέβαια γνωρίζεις καλά ότι εκείνοι που φοβούνται μήπως εξοριστούν κι εκείνοι που πρόκειται να λάβουν μέρος σε μάχη, επειδή φοβούνται μήπως τάχα νικηθούν, περνούν τη ζωή τους χωρίς διάθεση, και ότι οι ναυτικοί, επειδή φοβούνται μήπως ναυαγήσουν, κι εκείνοι που φοβούνται τη δουλεία και τη φυλακή, όλοι αυτοί δε μπορούν ούτε τροφή να πάρουν ούτε ύπνο να απολαύσουν εξαιτίας του φόβου. Όμως οι άλλοι, που είναι πλέον εξόριστοι κι έχουν πια νικηθεί και είναι ήδη σε δουλεία...». Επίσης επειδή η Ελληνική είναι αναλυτική γλώσσα, καλό θα ήταν στην ΑΕ άνω τελεία να τοποθετούμε τελεία.
- *δεδιότες:* αιτιολογική μετοχή υποκειμενικής αιτιολογίας (μεταφράζουμε με το «επειδή τάχα» ή «επειδή δήθεν»).
- *ἔστιν ὅτε:* «πότε-πότε, κάποτε».
- *φοβούμενοι:* αιτ. μτχ. υποκειμενικής αιτιολογίας (μεταφράζουμε με το «επειδή τάχα» ή «επειδή δήθεν»).

Ε. ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. Για καθεμία από τις ακόλουθες λέξεις να γραφεί ο ζητούμενος τύπος:
 - i. *βάλλων:* κλητική ενικού αριθμού
 - ii. *φανείς:* δοτική πληθυντικού αριθμού
 - iii. *εύρήσων:* ονομαστική πληθυντικού αριθμού
 - iv. *γνούς:* αιτιατική πληθυντικού αριθμού
 - v. *βάς:* δοτική πληθυντικού αριθμού
 - vi. *ἑρωτῶσα:* γενική πληθυντικού αριθμού
 - vii. *ἡγούμενος:* δοτική πληθυντικού αριθμού
 - viii. *γράψαν:* αιτιατική πληθυντικού αριθμού
 - ix. *δεικνύς:* δοτική πληθυντικού αριθμού
 - x. *ὄρων:* αιτιατική ενικού αριθμού
2. Να γράψετε τις παρακάτω μετοχές στα άλλα δύο γένη: *γεγονώς, βιούς, ἀμαρτῶν, καλῶν, ζηλῶν, ἀγαπῶν, ζημιώσας, ληφθείς, φαίνων, ἀπολλύς.*
3. Για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις να γράψετε τους ζητούμενους τύπους:
 - i. *ἀκούοντα:* δοτική πληθυντικού αριθμού αρσενικού γένους
 - ii. *κωλυόμενα:* αιτιατική ενικού αριθμού ουδετέρου γένους
 - iii. *ἔθιοδντας:* δοτική ενικού αριθμού
 - iv. *ἑρωτῶντων:* αιτιατική ενικού αριθμού αρσενικού γένους
 - v. *μειγνύντος:* δοτική πληθυντικού αριθμού αρσενικού γένους

- vi. *πείσον*: αιτιατική πληθυντικού αριθμού
- vii. *άλλαχθέντας*: ονομαστική ενικού αριθμού
- viii. *ίόντος*: δοτική πληθυντικού αριθμού
- ix. *σκοποῦσι*: ονομαστική ενικού αριθμού αρσενικού γένους
- x. *ζηλῶσαν*: γενική πληθυντικού αριθμού

4. Να γράψετε την ονομαστική ενικού και πληθυντικού και στα τρία γένη των παρακάτω μετοχών: *τεταχότων, φοβοῦσι, φαίνουσι, πείσαντα, πειρῶσι, ώρισμένω, όμούμενον, νεμηθεῖσι, έλθουσῶν, τιθεῖσαν.*

5. Να σχολιάσετε πλήρως (εισαγωγή, εκφορά, χρήση) τις ενδοιαστικές προτάσεις των παρακάτω περιόδων.

- i. *Παῦσαι μή 'φευρεθῆς άνους τε και γέρων άμα.*
- ii. *Εἰσιόντας δ' αὐτοὺς ὄχλος περιεχεῖτο πολὺς, φοβούμενοι μὴ ἄπρακτοι ἦκοιεν.*
- iii. *Ἐπορεύθησαν δὲ πεζῇ εἰς Ἀπολλωνίαν δέει τῶν Κερκυραίων μὴ κωλύονται ὑπ' αὐτῶν κατὰ θάλασσαν περαιούμενοι.*
- iv. *Οἱ μὲν ἔφευγον εὐθὺς ἔξω τῆς πόλεως δείσαντες μὴ ἀποθάνοιεν.*
- v. *Ἐπεὶ ὑμεῖς γε, εἰ μὴ ἐγὼ προφυλάττοιμι ὑμᾶς, οὐδ' ἂν νέμεσθαι δύναισθε, φοβούμενοι μὴ ἀπόλησθε.*
- vi. *Τούτους ἀντὶ τοῦ ἄγασθαι φοβοῦνται, τοὺς μὲν ἀνδρείους, μὴ τι τολμήσωσι τῆς ἐλευθερίας ἔνεκεν, τοὺς δὲ σοφοὺς, μὴ τι μηχανήσωνται, τοὺς δὲ δικαίους, μὴ ἐπιθυμήσῃ τὸ πλῆθος ὑπ' αὐτῶν προστατεῖσθαι.*
- vii. *Γενομένης δὲ τῆς τροπῆς περὶ δειλὴν ὀψίαν, δείσαντες οἱ ὀλίγοι μὴ αὐτοβοεῖ ὁ δῆμος τοῦ τε νεωρίου κρατήσῃν ἐπελθὼν καὶ σφᾶς διαφθείρειεν, ἐμπιμπρᾷσι τὰς οἰκίας.*
- viii. *Δείσαντες δὲ ἐκεῖνοι μὴ εἰς τὰς Ἀθήνας ἀποπεμφθῶσι καθίζουσιν εἰς τὸ τῶν Διοσκόρων ἱερόν.*
- ix. *Ὁ δὲ δῆμος τῶν Κερκυραίων περιδεὴς ἐγένετο μὴ ἐπιπλεύσωσιν αἱ νῆες.*
- x. *Δέδοικα γὰρ μὴ διὰ τὸ πολλοῖς ἐπιτιμᾶν δόξω τισὶ προηρηῆσθαι τῆς πόλεως κατηγορεῖν.*

6. Να εντοπίσετε και να σχολιάσετε πλήρως όλες τις δευτερεύουσες ενδοιαστικές προτάσεις του παρακάτω κειμένου:

Ἄλλ' ἐγώ, ὦ ἄνδρες, οὐκ ἤλθον κατηγορήσων τούτου, ἀλλ' εἰπεῖν ἃ τέ μοι δοκεῖ καὶ ἃ φοβοῦμαι μὴ ἡμῖν γένηται. Καὶ γὰρ καὶ πρόσθεν ὤκνουν τούτῳ σπένδεσθαι μὴ ἔξαπατηθεῖμεν καὶ τοῖς τότε συμμάχοις ἡμῖν ἐχθροὶ γενοίμεθα. Νῦν δὲ φοβοῦμαι καὶ τοῖς ἡγεμόσι τούτοις ἔπεσθαι, οἳ φασιν ἡμᾶς παρ' ἐκείνῳ ἄξειν, μὴ ἡμᾶς ἀγάγωσιν ὅθεν οὐκ ἔσται ἐξελθεῖν. Ἔτι δὲ καὶ τοῦτο δέδοικα, μὴ ἐν ταῖς δυσχωρίαις μονωθῶμεν καὶ ὀλίγοι καὶ ἔρημοι συμμάχων ὄντες μὴ τι πάθωμεν. Φοβερόν δ' ἡμῖν ἔσται μὴ ἅμα μὲν στερηθῶμεν τῶν ὧν ἔχομεν ἐπιτηδείων καὶ ἀδύνατοι γενώμεθα ἀμύνεσθαι τοὺς ἐναντίους. Ὅρατε οὖν, ὦ ἄνδρες, μὴ οὐ προσήκει ἡμῖν οὕτω εὐπειθεῖς εἶναι, ἀλλὰ φυλάττεσθαι μὴ τι μεῖζον τῶν προτέρων πάθητε.

Ανδρέας Πανουτσόπουλος

**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων**

Τέλος Ενότητας

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.



Σημειώματα

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Διδάσκουσα: Καθηγήτρια Ελένη Χουλιαρά - Ράϊου.
«Αρχαία Ελληνική Γλώσσα - Θεματογραφία II. Αρχαία Ελληνική Γλώσσα 2». Έκδοση: 1.0.
Ιωάννινα 2014. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση:
<http://ecourse.uoi.gr/course/view.php?id=1494>.

Σημείωμα Αδειοδότησης

- Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά Δημιουργού - Μη Εμπορική Χρήση – Όχι Παράγωγα Έργα, Διεθνής Έκδοση 4.0 [1] ή μεταγενέστερη.



[1] <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>.

Ως Μη Εμπορική ορίζεται η χρήση:

που δεν περιλαμβάνει άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος από την χρήση του έργου, για το διανομέα του έργου και αδειοδόχο.

που δεν περιλαμβάνει οικονομική συναλλαγή ως προϋπόθεση για τη χρήση ή πρόσβαση στο έργο.

που δεν προσπορίζει στο διανομέα του έργου και αδειοδόχο έμμεσο οικονομικό όφελος (π.χ. διαφημίσεις) από την προβολή του έργου σε διαδικτυακό τόπο.

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.